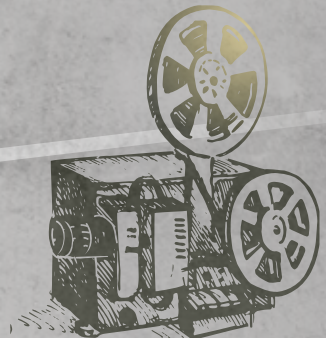

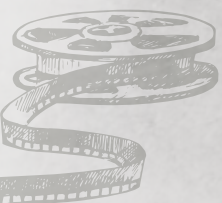
הכנס ה-19

ליצירה צעירה של מגמות
התקשורת והקולנוע
בחמ"ד

בגרות מהסרטים

אדר א' תשע"ו ☆ פברואר 2016

עריכה: **רויטל שטרן**, מפקחת על לימודי תקשורת ואמנויות

הפקת העיתון: **אור מנחם**, מדריכה ארצית לקולנוע בחמ"ד

עריכה לשונית: **תהילה דוד**

רכזת פרסומים בחמ"ד: **בת-שבע סיאני**

עיצוב וסדר: **נעה עיצוב גרפי**

הוצאה לאור: **גף הפרסומים, משרד החינוך**

gov
www.gov.il

כתובת אתר המינהל: <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/hemed>

בעזרת צור ישראל וגואלו
שב העם היהודי לארץ ישראל
והקים בה את ביתו הלאומי,
ובכלל זה את מוסדות המדינה,
משרד החינוך ואגפיו.

החזון החמ"ד

החינוך הממלכתי-דתי

מינהל החינוך הדתי על ראשיו, מחנכיו, מנהליו, מפקחיו וחברי מועצת החמ"ד, מחויבים לחינוך ילדי ישראל ליראת שמים ולחיי תורה ומצוות באהבה.

אנו פועלים כדי להתקרב ולקרב אל אבינו שבשמים - מתוך אמונה עמוקה והשקפת עולם מגובשת ושקולה, מתוך מחויבות לחינוך כשליחות לכלל ישראל, מתוך שאיפה לשותפות ביצירת חברת מופת ומתוך מחויבות לתורה ולהלכה.

בתי החינוך של החמ"ד הם כמשפחה עבור כל הבאים בשעריהם: תלמידים, הורים, מורים ומנהלים - **בית חינוך כמשפחה.**

בתי החינוך של החמ"ד הם בתים של תורה, של יראת שמים ואהבת ה' ושל מידות טובות ודרך ארץ.

בתי החינוך של החמ"ד מעודדים טיפוח זהות אישית ציונית-דתית חברתית-אזרחית. **בתי חינוך של החמ"ד** מלמדים באהבה ומחזקים את רוח האדם.

בתי החינוך של החמ"ד מקדמים למידה משמעותית, חדוות הדעת ומצוינות.

מטרות החינוך הממלכתי דתי:

בין אדם לעצמו:

חינוך למידות טובות ושאיפה לצמיחה מתמדת ולמצוינות בכל תחומי החיים.

בין אדם לאלוקיו:

חינוך לאמונה בקב"ה, לאהבת ה', ליראת שמים ולחיי תורה ומצוות.

בין אדם לחולתו:

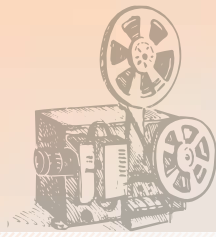
חינוך להכרת מעלת האדם, הנברא בצלם אלוקים, ולדבקות בכלל הגדול של "ואהבת לרעך כמוך" ובמצוות הנובעות ממנו.

בין אדם לעמו:

חינוך לאהבת כלל ישראל, מתוך אחריות אישית ומעורבות חברתית.

בין אדם לארצו ולמדינתו:

חינוך לאהבת הארץ, להכרה בערכה הרוחני, הלאומי וההיסטורי של מדינת ישראל, לאחריות לעתיד המדינה ולנכונות לפעול למענה.

הקול האלוקי והקול הפנימי בהשראת בצלאל בן אורי

ד"ר אברהם ליפשיץ // ראש מינהל החינוך הדתי

מורים יקרים לתקשורת וקולנוע,
תלמידי מגמות התקשורת והקולנוע בחמ"ד,
ברכות וה' עמכם.

חור - שהוכיח את עם ישראל על מעשה העגל, עד שהרגוהו ומת על קידוש ה'.

עתה הוא מקבל את שכרו, ונכדו בצלאל מנצח על מלאכת המשכן.

אנו מוצאים את אותה נקודה - מסירות הנפש אצל אימא מרים וסבתא יוכבד, שבזכות מסירות נפשן הן זכות ל-"קרא ה' בשם בצלאל" (שמות לה, ל).

בצלאל זוכה לחינוך טוב של סבתא ואימא "ותיראנה המיילדות את האלוקים", במסירות נפש ובאמונה גדולה ממשיכות ומובילות את בנות ישראל ללדת ולדאוג להמשך קיומו של בית ישראל.

אולי נכון לומר, שזה לא "פרס" שהנכד מקבל משום שהסבא מסר את נפשו והסבתא והאימא מנהיגות תנועת נשים לאמונה ומסירות נפש אלא - מסירות הנפש שהייתה לחור, שלא להיות שותף בחטא העגל, ולהיות נכון למות בעבור כך - מסירות נפש זו "עברה" לבצלאל. את להט המהפכה של יוכבד ומרים, בצלאל בן אורי בן חור ינק משדי אמו. בצלאל חונק על ידי חור, יוכבד ומרים, ו"קנה" לו את מסירות הנפש של הבית שבו הוא חונק. המשכן, שכל עניינו חיבור לבותיהם של ישראל, כשהזהב, הכסף, הנחושת והתרומות כולן היו ביטוי לנשמה המבקשת להיות שותפה לנתינה

ננסה ללמוד מעט ממנהיגותו ואישיותו של בצלאל בן אורי בן חור. במה זכה בצלאל להיות זה שנבחר ע"י הקב"ה לבנות את המשכן?

"ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור, מה ראה להזכיר כאן חור אלא בשעה שביקשו ישראל לעבוד עבודת כוכבים נתן נפשו על הקדוש ברוך הוא ולא הניחן עמדו והרגוהו, אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך שאני פורע לך... כך בשעה שעשו ישראל העגל עמד חור ונתן נפשו על הקדוש ברוך הוא אמר לו חייך כל בנים היוצאים ממך אני מגדלם שם טוב בעולם שנאמר ראו קרא ה' בשם בצלאל וימלא אותו רוח אלהים." (שמות רבה, פרשת ויקהל)

בצלאל זכה להיות בונה המשכן בגלל מסירות הנפש של סבו - חור.

בפרשת "כי תשא" כשה' מדבר עם משה, הוא אינו מדגיש את מעלת בצלאל כבנה של מרים, ואחיינו של משה, אלא דווקא את עובדת היותו נכד לחור.

חור - שלקח חלק במלחמת עמלק ויחד עם אהרון תמך בידי משה.

חור - שהוא ואהרון נלוו לזקנים וליוו את משה להר סיני קודם מתן תורה.

הנכון של העבודה, ידע בצלאל לעשות את הדברים בעצמו על פי כוונת ה'.

"וימלא אותו רוח אלוהים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה" (שמות, לה, לא). מפרש רש"י: "חכמה" - מה שאדם שומע דברים מאחרים ולומד. "תבונה" - מבין דבר מלבו מתוך דברים שלמד. "דעת" - רוח הקודש.

ואולי נקודה אחרונה שתחבר את בצלאל ואהליאב אלינו, פורצי הדרך בחינוך (מורים ותלמידים).

"להורות", אור החיים מפרש שההוראה היא תכונה נעלה המבטאת נדיבות, משום שיש מי שחכמתו רבה ואולם הוא שומר אותה לעצמו ואינו רוצה או שאינו מסוגל להעבירה לאחרים. בצלאל ואהליאב היו מוכנים ללמד מכישוריהם גם לאחרים, אותה נדיבות שהייתה גם בבסיס התרומות למשכן: "מאת כל איש אשר יִדְבְּנוּ לְבוּ תִקְחוּ אֶת תְּרוֹמֹתַי" (שמות, כה, ב).

יוצרים ואמנים יקרים,

תודה לכם על היותכם יוצרים ואמנים הסוללים דרך חדשה, מתוך תפיסת עולם אמונית.

תודה לכם על הבשורה שאתם מביאים לכולנו ולחברה בישראל - אמנות המשלבת ציות להלכה ובו זמנית אתם יוצרים מתוך חופש וביטוי אישי.

תודה לכם שאתם רואים ביצירה שלכם גילוי העולם הפנימי, ואנו זוכים להיחשף ליופי זה.

תודה לכם, שכהמשך לבצלאל בן אורי, אנחנו משלבים בחינוכנו בחמ"ד, יצירה אישית ותרומה והתנדבות לכלל ישראל.

המשיכו בדרכם העולה בית אל!

מוקירכם מאוד,

אברהם

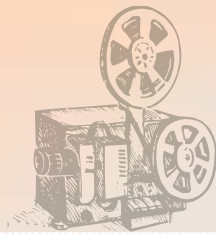
לכלל ישראל, בצלאל זוכה שעשיית המשכן על שמו. מסירות נפשו ולבו היו מלאים באהבת ה'. זה החינוך של סבא - חור, שהופנם אצל בצלאל, ושל סבתא יוכבד ואימא מרים - כשהוא "חי" את מה שראה ופגש בבית. ואמנם המדרש מציין במפורש כי בצלאל זכה לכך בזכות עצמו, במסירות הנפש שהייתה לו על עבודת המשכן: "...ויעש בצלאל וכי בצלאל עשה לעצמו שבכל דבר ודבר הוא אומר ויעש בצלאל אלא על שנתן נפשו עליו ביותר לא קיפח הקדוש ברוך הוא שכרו ופרסמו הכתוב על כל דבר ודבר..." (שמות רבה, ויקהל)

ר' נחמן קרוכמל (רנ"ק), בספרו המפורסם "מורה נבוכי הזמן" (עמ' 30) מבאר את משמעותה של השראת שכינתו של הקב"ה עלינו: **"בכל מעשה אומתנו ובכל רוח נעלה וטוב המתגלה ובא לאור בקרבנו נדע בלבבנו ונודה בפנינו כי אל חי בקרבנו ומידו הם לנו היינו שהם מושרשות בו ונאצלות מרוחו כלל הרוחניות כולם..."**

לפי רנ"ק המשמעות של השראת שכינתו של הקב"ה עלינו היא שחבויים בנו כוחות טבעיים עצומים, שאותם עלינו להביא לידי ביטוי. כל טוב, יופי והדר אשר האדם מגלה ומביא לידי ביטוי יסודם בשכינה שאותה משרה הקב"ה על עמו. לפי דבריו בצלאל היה מלא ברוח אלוקים ששרתה עליו, וזה בפועל ביכולות אמנותיות פנומנוליות.

בעולם האמנות ניתן לחלק את האמנים לכאלה הפועלים על פי חוקים קבועים ומקובלים של אסתטיקה ויופי, כגון התאמת צבעים, פרופורציות וכיו"ב. ואחרים שיצירתם היא חופשית וספונטנית ונובעת מעולמם הפנימי. הרס"ג מבליט את הספונטניות באישיותו של בצלאל ואילו הרב"ע מדגיש את הרציונלי שבו.

אמנותו של בצלאל משלבת את הציות והנאמנות המוחלטת לציווי האלוקי יחד עם נאמנות לקול הבוקע מעמקי נשמתו. גם כאשר משה לא מסר לו את הסדר

התמודדות החינוך הדתי עם השפעות התנהגותיות ועם השפעות של עיצוב עמדות בעולם של מסכים אישיים

רויטל שטרן // מפקחת על לימודי תקשורת ואמנויות בחינוך הדתי

בארבעה סרטים שעלו לגמר ובעוד רבים אחרים שהיו בשיפוט, לדוגמה:

בסרט **שום דבר** שהופק בתיכון הימלפרב בירושלים, הגיבור דובי פיין בן ה-12, מקבל מכות מאביו באופן קבוע. האלימות אופפת את כל מערכות היחסים וכן ההתרה מתארת אקט סופי ואלים.

בסרט **אל תשליכני** שהופק בתיכון אור תורה בניס בירושלים, מתוארת מערכת יחסים מסורה בין

אלן לאלברט. אלן ניצולת שואה ואלברט הם זוג קשישים, כשאלן מתחילה להידרדר מבחינה מנטלית אלברט בעלה מטפל בה במסירות. הסכין המאיימת נשלפת שם באחת הסצנות.

בסרט **ללא זהות** שהופק בישיבת נווה שמואל באפרת, שני האויבים יעמדו זה מול זה ברובים שלופים.

בסרט **נרות** שהופק באולפנת אמ"ת ברחובות מתוארת מערכת יחסים אלימה בין בני זוג העומדים להתחתן, בשלב מסוים שולף הבחור סכין.

הנושאים בהם עוסקים הסרטים אינם חדשים. גם בשנים שעברו עסקו סרטי התלמידים בנושאים אלו או בנושאים דומים. מה שהשתנה, זה הלגיטימציה לשליפת הסכין על המסך. נראה שבלי משים הפך האקט האלים הזה ליותר פשוט ומוכן מאליו לנוער.

אין ספק שאין פה תוצאה של השפעה מודעת ומתוכננת, אך בוודאי יש כאן הצטברות של חשיפה מוגברת לתכנים אלימים אליהם נחשפים בני הנוער

זהו הכנס ה-19 ליוצרים צעירים במגמות התקשורת והקולנוע בחינוך הדתי.

השנה הייתה היצירה בסימן אירועי קיץ תשע"ה; חטיפת שלושת הנערים, אייל גלעד ונפתלי וכן מבצע צוק איתן. האירועים הללו הותירו את רישומם על הנוער וכתוצאה מכך על הסרטים שיצרו. כפי שמציינת המדריכה אור מנחם במאמרה, סרטים רבים עוסקים במאבק המתמשך עם הפלסטינאים, חלקם בהיבטים להם הורגלנו בעבר: סיפורי נופלים ומעקב אחר גבורת הפצועים בתהליך השתקמותם, אך חלקם של הסרטים השנה מעלים היבטים חדשים לחלוטין.

הנושאים החדשים העולים לדיון הם ברוח 'האם לנצח תאכל חרב?' האם יש עתיד אחר למערכת היחסים בינינו לבין הפלסטינאים? האם יש סוף למאבק?

בדבריי אני רוצה להתייחס לשתי השפעות מרכזיות הבאות לידי ביטוי בסרטי תשע"ו:

האחת - השפעה התנהגותית.

השנייה - השפעה תמטית על עיצובם של התכנים.

השפעה התנהגותית

רבים מבני הנוער חשופים לסרטים המצויים ביוטיוב ומסותבבים בקבוצות הוונטסאפ, סרטים רוויי האלימות של עריפות הראשים בדאע"ש. וכן רבים הושפעו מהאלימות שנחשפנו אליה בחטיפת הנערים ובאינתיפאדת האבנים בקיץ תשע"ה. התוצאה ניכרת

בסרט נוסף שהופק בישיבת נווה שמואל **סוף מסלול**, בו מבקש הגיבור להגשים את משאלותיו ודוחה כל תביעה אידיאולוגית או תביעה אחרת המובעת על ידי הוריו או מוריו. בבסיס הסרט אומר הגיבור: "הדבר החשוב ביותר הוא המימוש העצמי שלי ואני אחליט מהו ובאיזו דרך אעשה זאת".

השפה הזו הבאה לביטוי כה עמוק בסרטים השנה בשונה מסרטי השנים הקודמות מעידה על עוצמת חילחולן של התפיסות הפוסטמודרניסטיות לעמדותיהם של בני הנוער שלנו. הנוער יונק זאת באופן טבעי מהתרבות המערבית סביבו, מגבש שפה חדשה השונה משפת מוריו וכל זה מתחת לראדר של רוב המחנכים שאינם מסוגלים לזהות את האמירות החתרניות הללו ביצירות ועדיין מתגוששים עם הנוער במגרש של אורך החצאית, גודל הכיפה, וצבע החולצה.

נראה לי שהמשימה הבאה של החינוך הדתי הינה הכרת שדה התרבות, הבנתו, גיבוש תפיסת עולם המודעת לתרבות המערבית ומתמודדת עמה, ויצירת שפה ותוצרי תרבות המציגים אלטרנטיבה תרבותית ורוחנית עמוקה ומשמעותית.

לצורך זה יש להכשיר את מורי הדור, המחנכים, המחנכות והרמיי"ם להבין את העולמות המתנגשים, לדבר בשפות השונות ולייצר עם עצמם ועם תלמידיהם שיח יהודי מודרני המחובר ויונק את הטוב מכל העולמות. זאת כדי להיות משפיעים ומשמעותיים בעיצובם של בני הנוער בדורנו.

במציאות היום יומית וגם ובעיקר בייצוג האלים וחסר העידון שלה במסכים השונים.

התקשורת היום על מגוון מסכיה; בטלוויזיה, במחשב ובאיפון הנה כלי רב עוצמה בעיצוב תפישת המציאות בקרב הנוער. לכל אחד מבני הנוער יש 'משפיע' אישי בכיסו - האיפון, שהוא החלון שלו לעולם וגם המשדר שלו לחברה. דרכו הוא נחשף לתכנים, למראות ולקולות ללא תיווך של עולם המבוגרים ובאמצעותו הוא מגבש את מסריו. עמו הוא מבלה יותר שעות מאשר עם הוריו, מחנכיו ובמקרים רבים גם חבריו. רבים מבני הנוער צופים בו ופעילים באמצעותו גם בשעות הלילה.

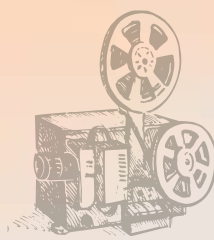
השפעה תמטית

החשיפה המוגברת הזו מגבירה לא רק את ההשפעות הישירות והגלויות של תכנים אלימים אלא גם מעצבת שפה ותפיסות עולם.

במאמרו של המורה יעקב פרידלנד על הסרט **ללא זהות** שהופק בישיבת נווה שמואל חושף יעקב את העמדות הפוסטמודרניסטיות שהובילו את תלמידיו בתהליכי הכתיבה והיצירה הקולנועית שלהם.

העובדה שאין 'אמת' אחת והכל נרטיבים הוטמעה באופן עמוק בתפיסת עולמם של בני הנוער. בסרט מוצג הנרטיב הפלסטיני שווה בעוצמתו לנרטיב הישראלי והייצוג השוויוני הזה מקעקע את כל התפיסה החינוכית המצויה בבסיסו של החינוך הממלכתי דתי. תפיסה עכשווית נוספת בה אני במרכז והמימוש העצמי מעל לכל מקבלת ביטוי

הביטחוניסטים

אור מנחם // מדריכה ארצית לקולנוע בחינוך הדתי

חטיפתם של שלשת הנערים שלמדו במוסדות בגוש עציון. המעשה זיעזע מדינה שלמה ובני נוער רבים הזדהו עם התפילות להשבתם, וגם עם האכזבה, עם העצב ועם התסכול כשנמצאו הנערים והם אינם בחיים. תלמידי גוש עציון החווים קרבה מיוחדת לסיפור זה יוצרים סרטים המעלים את שאלת "היום שאחרי", מהו האופן הראוי להנציח את הנרצחים כמו גם את התמודדותם של הפצועים שירדו מכותרות העיתון והטלוויזיה ומהתודעה הציבורית, אך חייהם השתנו לנצח.

עין מריבה / ישיבת נוה שמואל (עלילתי), עוסק בשאלת הנצחתו של אח אהוב שנהרג בפיגוע כאשר גיבורי הסרט דני ועידן חלוקים ביניהם. דני רוצה לבנות מאחז לזכרו ועידן רוצה לעודד דו שיח בין ערבים ויהודים. סרט נוסף, **בין הרי חברון / אולפנת קריית ארבע** (תיעודי), מספר את סיפורם של דוד רובין ואחיקם עמיחי חברים מקריית ארבע שאהבו לטייל ומצאו את מותם בטיול בין הרי חברון בתקופת השירות הצבאי שלהם, חבריהם ממשיכים לטייל בכל הארץ לזכרם. הסרט **היכן נעורי / אולפנת אוריה** (תיעודי), עוקב אחר שלושה אנשים מתקופות שונות, שנפגעו בצעירותם בפעולות טרור והם מספרים את סיפורם בגוף ראשון. סיפור על התמודדות, מאבק ושיבה לחיים נורמליים.

ההתייחסויות השונות **למבצע "צוק איתן"** מופיעות בבתי הספר השונים ובאופנים מגוונים.

במשך השנים צפים ועולים נושאים שונים המעסיקים את הנוער. באופן טבעי רובם של הסרטים עוסקים בנושאים הקרובים לעולמם וללבם. מערכת היחסים בתוך המשפחה, היחסים בינו ובינה, קשיים בדרך למימוש עצמי, אהבות נעורים, גיוס צבא, חלומות, התמודדות בתוך בית הספר ועוד. מעניין היה לגלות השנה, תוך צפייה בסרטי הנוער, עד כמה הסוגיה הביטחונית מעסיקה ומטרידה. הנוער שלנו, בדיוק כמונו המבוגרים, חווים את המתיחות ונותנים לה ביטוי בסרטיהם במגוון דרכים.

השנה התקבלו סרטים רבים המעמידים במרכז את הסוגיה הביטחונית. יתכן כי הדבר מושפע ממבצע "צוק איתן" אותו חוו התלמידים בקיץ שבין כיתה י"א לכיתה י"ב.

המצב הביטחוני הקשה בא לידי ביטוי במגוון סיפורים עלילתיים ותיעודיים כאחד. הסרטים מביאים זוויות שונות ומשלימות של סיפור החוויה הישראלית תחת איום. מה ניתן ללמוד מהתייחסויות אלו של התלמידים למצב הביטחוני? כיצד מעבדים היוצרים את החוויה לכדי יצירה אמנותית בעלת ערך ומשמעות? ומהן הסוגיות המרכזיות העולות בסרטים אלו?

באופן טבעי ניתן לראות כי הסרטים העוסקים **במעשי הטרור ובתוצאותיו** מגיעים מבתי ספר אשר תלמידיהם מתמודדים בחיי היום יום באיום הטרור. אולפנת אוריה, אולפנת קריית ארבע וישיבת נוה שמואל נמצאים באזור גוש עציון שספג אבדות רבות בפיגועי טרור בשנים האחרונות. הבולט שבהם הוא

שנפצע קשה במהלך מבצע "צוק איתן" בקיץ האחרון. הסרט מתעד את תהליך השיקום שעובר עמוס ואת מאבקו לחזור לשירות צבאי.

אחד הסרטים המעניינים והבוגרים העוסק במבצע "צוק איתן" הוא הסרט **המלחמה שאחרי / אולפנת אמית רחובות** (עלילתי). גיבורת הסרט רות, היא רעייתו הצעירה וההרה של קצין בצבא. הסרט מתרחש במרווח שבין הנקישה בדלת שתשנה את חייה של רות, לבין רגע פתיחת הדלת ל"בשורה המרה". הגיבורה יוצאת לקרב תודעתי על חייה שהיו ואינם.

שני סרטים נוספים ראויים לציון הם **ללא זהות / ישיבת נווה שמואל** (עלילתי) והקליפ **שווים / אולפנת אוריה** (עלילתי) המביאים זווית נוספת לסכסוך, מדובר

הקיץ האחרון / צביה שדות נגב (תיעודי), מספר את סיפורו של המבצע כפי שהוא משתקף מבעד לעדשת המצלמה של היוצרות, בנות היישוב כפר מימון. היישוב הנמצא על גבול רצועת עזה התגייס כולו למען החיילים שעברו דרכו לפני הכניסה לעזה. היוצרות נמצאות משני צדי המצלמה כשהן שותפות לפעילות למען החיילים ואף מתעדות אותה. התייחסות נוספת נמצאת בסרט **נעולות / בית וגן בת ים** (עלילתי), המנצל את סיטואציית השהייה במקלט על מנת לבחון מערכת יחסים בין שתי בנות המוצאות את עצמן נעולות במקלט.

אף מקומם של גיבורי המבצע לא נעדר מסרטי התלמידים, בסרט **איתן בדרכו / אולפנת צביה מעלה אדומים** (תיעודי), בחרו הבנות לעקוב אחרי עמוס

ירושלים (תיעודי). זהו מסע אישי המנסה להתחקות אחר שורשי הסכסוך. ישראל, במאית הסרט, יוצאת בעקבות דודתה ליאורה אל ההתיישבות היהודית במזרח ירושלים. בעזרתה ובעזרת נשים נוספות, הסרט מנסה להבין מדוע משפחות יהודיות בוחרות לגור באזור כל כך טעון ומהו הקשר העמוק שיש להן להר הבית.

לסיום, למרות המתרחש סביבנו אנו מצפים מבני הנוער שימשיכו בשגרה, ידריכו בתנועת נוער, יטפחו תחביבים שונים, יסייעו בבית, ויקדישו את זמנם למשימה העיקרית הניצבת בפניהם - הצלחה בבחינות הבגרות. כוחן הגדול של מגמות היצירה השונות הוא ביכולת לתת מקום וביטוי לכאב ולקושי. הסרטים בהם צפינו מבהירים עד כמה הנוער איננו מנותק ואינו חי בבועה משלו כפי שאפשר היה לחשוב.

סרט מטבעו, הוא יצירה קולקטיבית המזמנת שיח בין היוצרים ובין מוריהם. הדיון נסוב על עיצוב הקונפליקט ופתרונו, על מקומן של הדמויות הראשיות ועל יצירת הזדהות. בסרטים הללו הביאו היוצרים את החרדות ואת תחושות הכאב המלוות אותם בשנים האחרונות. בחירת הנושאים כמו גם הטיפול בהם ראויים לציון. יצירות אלו חשפו את המבט העמוק על המתחולל מסביב, תוך רגישות ובגרות יוצאת דופן כלפי אנשים המתמודדים עם המאורעות הביטחוניים וזאת מתוך נקיטת עמדה מוסרית חזקה ונוקבת.

שוב, בסרטים ממוסדות גוש עציון, אולי בשל הקרבה היומיומית והבלתי אמצעית ל"אחר" הפלסטינאי בגוש, מציבים היוצרים בסרטם גיבור פלסטיני לצד גיבור יהודי ישראלי.

"הצד השני" מקבל קול ופנים ועולה השאלה האם נוכל אי פעם להבין את הצד השני או ליצור דיאלוג? בסרט **ללא זהות**, שימי, שומר בשער יישוב השוקל לרדת מהארץ, וג'אלל, פלשתיני שאביו נהרג על ידי צה"ל, אינם מכירים זה את זה, אך זהים במראה החיצוני. הסרט עוקב אחר חייהם המקבילים עד למפגש הגורלי ביניהם. הסרט מציב את שאלת "הנרטיב" של כל צד, ומעלה ספקות באשר לתפקידו ולמקום גידולו של כל אחד מן הצדדים. הקליפ מעורר המחשבה **שוים**, עוסק בניסיון ובתקווה להתקרב לשכנינו הערבים, ובמציאות הקשה ששמה מכשולים להתקרבות, הקליפ עצמו צולם בכפר ערבי הסמוך לאולפנה, תוך שימוש בשחקנים מתוך הכפר, עצם יצירתו מלמדת על הכמיהה לקשר והושטת יד לשלום.

מתוך זווית אחרת הסרט **עליית מדרגה / ישיבת בנ"ע ימ"ה אלקנה** (תיעודי), מתייחס לשאלת יחסו עם ערביי ישראל, הגיבורה הודיה ובני ביתה עוברים לגרעין התורני באחת השכונות הקשות בעיר לוד. הסרט מלווה אותה בהסתגלות למקום החדש בצל הסכסוך בין יהודים לבין ערבים בעיר.

הסרט האחרון אותו ביקשתי להביא ברשימה זו הוא הסרט התיעודי **בית מול ההר / אולפנת צביה**

זהות או ללא זהות

יעקב פרידלנד // מרכז מגמת הקולנוע, ישיבת נווה שמואל, אפרת

פעמים רבות דיברתי עם הבנים שעשו את הסרט על משמעותו. הם טענו שהם אינם אומרים שאין טוב ורע, אלא רק מציגים את התפיסה הפוסטמודרנית ומעלים את השאלות העולות ממנה, כגון: האם תוכל לירות על אדם, אם תבין שיכולת להגיע למקומו אילו חיית בתרבות שלז? טענתי כנגדם שהם אלו שיצרו את הגיבורים ככפילים, ובכך אין הם רק משקפים או מתארים את הנרטיב הפוסטמודרני בלבד, אלא הם פועלים בתוכו, מחזקים ומאשרים אותו. בעיני עצם התיאור של מחבל ושל שומר ככפילים לקוי מבחינה מוסרית. טענתי עוד, שלפי אותו קו מחשבה אפשר לומר אותם דברים גם לגבי נאצי - גם לנאצי היה נרטיב משלו, גם לדעאש נרטיב משלהם. האם יסכימו ליצור סרט שיציג את הנאצי ואת קרבנו או את עורף הראשים מדעאש ואת קרבנו ככפילים?! להבנתי, המוסר היהודי מחייב בכל מצב ובכל תנאי. התלמידים הקשיבו לי, אך עמדו על שלהם.

התייעצתי עם ראש הישיבה, הקורא את כל תסריטי תלמידי המגמה לפני יציאתם לצילומים, ושאלתי אותו אם אין הוא רואה פגם באמירה של הסרט. הוא חשב שעלי לתת לתלמידים לבטא את מה שהם רוצים לבטא כל עוד אין הם חורגים ממסגרת ההלכה במהלך עשיית הסרט. לדבריו, בתוכן אפשר יהיה לדון אחר כך. אני חשתי שאם הסרט יעשה היטב, השפעתו על הצופה תהיה חזקה יותר מכל מה שייאמר בדיונים סביבו; אבל חשבתי שאין זה מתפקידי כמורה לקולנוע לפסול מטעמי תוכן סרט שאישר ראש הישיבה. התקדמנו בעשיית הסרט.

הסרט **ללא זהות**, שהפיקו תלמידיי בישיבת נווה שמואל בשנת תשע"ה, היה מהסרטים המאתגרים ביותר שעבדתי עליהם בעשרים שנות עבודתי כמורה לקולנוע בחינוך הדתי. הסרט עוסק בכפילים - פלסטיני ויהודי ישראלי. דרך תהליכים מקבילים שהם עוברים במהלך הסרט הם מנסים לברר את זהותם. בסוף הסרט הפלסטיני מגיע לבצע פעולת טרור ביישוב שבו עובד כפילו הישראלי כשומר לילה. בסצנה האחרונה הם מכוונים נשקיהם זה אל זה, ומגלים שהמראה שלהם זהה. האם יירו על כפיליהם? הסרט מסתיים לפני הרגע המכריע.

אתגרים רבים זימנה עשיית סרט זה, אבל בעבורי האתגר הגדול ביותר היה האתגר החינוכי. לא הזדהיתי עם האמירה של הסרט. הבנתי שהתסריט מבטא תפיסה פוסטמודרנית, שלפיה חיינו ובחירותינו אינם אלא נרטיבים הנושאים משמעות יחסית. הם מעוצבים על ידי החברה שבתוכה אנחנו חיים, ואינם נשענים על שום ערך מוחלט כמו אלוקים או אמת. התפיסה הפוסטמודרנית הבאה לידי ביטוי בסרט מניחה כי אין אמת ואין שקר, אין טוב ואין רע. לפלסטיני יש נרטיב משלו, המביא אותו להיות מחבל, ואילו לישראלי נרטיב משלו, שבעקבותיו הוא חי בארץ ומגן על מקום מגוריו. אולם למעשה כל אחד מהם יכול היה להיות זולתו, אילו נולד לתוך נסיבות חייו של האחר. בין הרוצח והנרצח לבין קוטבי הרע והטוב אין כל זיקה. בעולמו של הסרט "ללא זהות" מתרוקנות המלים 'טוב' ו'רע' מתוכן, ואת מקומן ממלאת מילת קסם אחת - הנרטיב.

ויחידה זרים לתרבות הכללית שאליה התלמידים נחשפים. התלמידים חיים בפיצול - שומרים מצוות מתוך נאמנות לתפיסת עולם שבה א-ל אמת כרת עם עמם ועם אבותיהם ברית אמת, וחלק אחר בנפשם, זה שעיצבה התרבות הכללית, רואה את הנאמנות הזאת כנרטיב אפשרי בלבד. במצב כזה מוגבל מאוד כוחו של המעשה החינוכי. אם אין אמת א-לוהית אלא נרטיב אחד מבין אפשרויות רבות, אם כל אמירה מחייבת נתונה בסוגריים ואינה מגיעה אל מרכז נפשו של השומע - כיצד יעמדו במבחני החיים הקשים ערכים בסיסיים של מוסר, ויותר מכך האמונה הדתית והלאומית והמחויבות הדתית והלאומית? האם אדם יהיה מוכן לסכן את חייו למען נרטיב?

השאלה האחרונה אינה רחוקה מהשאלה שהתלמידים העמידו מול עיניהם בעת עשיית הסרט, שאלה של בחורים צעירים לפני גיוס: האם תוכל לירות על מישהו כשאתה יודע שיכולת להגיע למקומו? תרגומו של הנרטיב הפוסטמודרני למציאות הלאומית והדתית שלנו עלול להיות הרה אסון. עם הדילמה הגדולה הזאת מתמודדים רבים מתלמידינו. הם רואים באידיאלים ובאמונות של הוריהם ומוריהם נרטיב אפשרי אחד. אם שמירת האמונים לו תתבע את חייהם - מדוע לא ישקלו להחליפו באחר? אם

עבודתם של התלמידים הייתה מצוינת. הם הפיקו סרט יוצא מהכלל מבחינה קולנועית, סרט שתוכנו מעורר את הצופה בו למחשבה. עם זאת, כמחנך אינני שלם עם התוצאה. את הבמה הזאת אני מבקש לנצל כדי לשטוח את הקושי הערכי והחינוכי. ברצוני לקיים כאן את הדיון העולה מתוך הסרט ולבחון אם הערך הטמון בו יכול להצדיק את עשייתו במסגרת חינוכית דתית.

משרד החינוך הכניס את הנושא "קולנוע פוסטמודרני" לתכנית הלימודים של לימודי הקולנוע לפני למעלה מעשור. בפעם הראשונה שלימדתי את הנושא הזה, התקוממו תלמידיי כנגד המחשבה שאין אמת. רעיון זה נראה להם הזוי. לא כן הדבר היום. החשיבה הפוסטמודרנית חדרה כה עמוק וכה מהר לתודעתנו של בן-זמננו, שהטענה מתקבלת בהבנה אצל תלמידים בשיבות תיכוניות ותלמידות באולפנות. לדעתי, רבים מהמחנכים הדתיים אינם חיים באותו עולם תרבותי שבו חיים תלמידיהם. התלמידים גדלים בעולם שבו הפוסטמודרניות היא נורמה מוטמעת, גם אם אינה מודעת ואינה מומשגת. הם ראו עשרות סרטים וקראו עשרות ספרים הספוגים בחשיבה הפוסטמודרנית (לדוגמה "חיי פי" או "התחלה"). דיבוריהם של המחנכים על אמת אחת

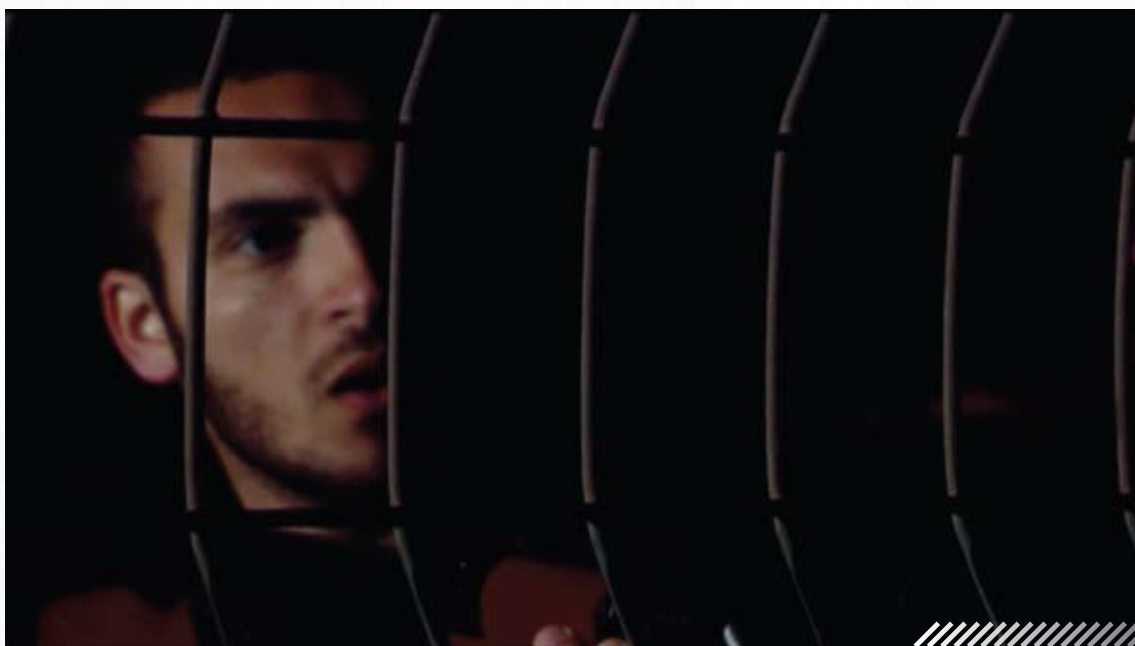
שעובר המאמין מן התפיסה המודרנית לתפיסה הפוסטמודרנית כרוך בתמורה ובערעור עצומים. אולם הסירוב להכיר במה שעבר ועובר העולם המערבי ובתהליכים הדוהרים אלינו בצעדי ענק, יגרום לנו לנהל דו-שיח של חירשים עם אלו שתודעתם רחוקה משלנו. מן המפגשים שלי עם התלמידים נראה לי שחלק גדול מתלמידינו כבר נמצאים שם במידה זו או אחרת. אל לנו להדחיק את השאלות הגדולות רק משום שאיננו יודעים כיצד לענות עליהן. ספרות יהודית דתית נכתבה וממשיכה להיכתב בנושא זה. ראוי שמחנכים דתיים יכירו את התמודדותם של הרב שג"ר ז"ל, וייבדלו לחיים הרבנית ד"ר חנה השקס, הרב ד"ר עמית קולא, ד"ר תמר רוס ואחרים.

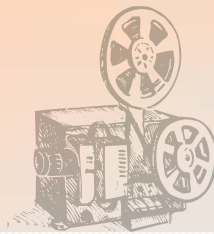
האתגר הפוסטמודרני אינו מוקש המתקתק מתחת לעולם האמונה שלנו; הוא פצצה שכבר התפוצצה. זהו המסר שאני שומע בוקע אלינו, כמחנכים, מתוך הסרט "ללא זהות". האם ניענה לאתגר?

נמשיך לחנך כבימים עברו בשעה שספק זה מנסר בחלל, נחטיא את עיקרו של המעשה החינוכי. ערכים כמו מסירות למען עם ישראל וארץ ישראל, הקפדה במצוות, בלימוד תורה, בצניעות וכו' חשובים מאוד בעברנו, אך בעיני התלמיד שהפנים את התפיסה הפוסטמודרנית כל אלה אינם אלא נרטיבים אפשריים ויחסיים. והוא עשוי לתהות, ולפעמים אף תוהה בפועל: במה עולה ערכו על ערך מסירותו של המחבל למען עמו ומורשתו?

ומאחורי כל השאלות הללו עומדת השאלה החשובה ביותר: מהי משמעות האמונה באלוקים, ואיך מחנכים אליה בעולם שבו גם קיומו של הא-ל נתפס כנרטיב בלבד?

עלינו להעמיד בחזית מאמצינו החינוכיים את ההתמודדות בין האמונה והמחויבות הדתית והלאומית לבין התפיסה הפוסטמודרנית. ההיענות לאתגר הזה אינה פשוטה. השאלה אינה רק מה נאמר לתלמידינו, אלא מה אנחנו אומרים לעצמנו. המעבר התודעתי

ללא זהות בעולם פוסטמודרני

דני פרוינדברגר // בוגר ישיבת נווה שמואל, אפרת, עורך הסרט "ללא זהות"

כיום. החלטנו להתעמק במיוחד בשאלת הזהות וביקשנו לחבר את השאלה דווקא לחברה הישראלית והציונית בכלל ולסכסוך היהודי-פלסטיני בפרט.

החיבור לנושאים אלו נגע לנו במקום כואב מאוד ורגיש, במיוחד לאור היותנו דתיים-ציונים ומתנחלים. הדבר הכריח אותנו לגשת אל הסרט ברצינות, ברגישות ובזהירות.

הסרט לבסוף (לאחר שינויים רבים במהלך הכנתו), עסק בשתי דמויות זהות לגמרי במראה, שנולדו לתוך חברות עוינות. שימי הישראלי, וגילאל הפלסטיני. בחרנו לעסוק בדמויות ממקום מאוד משפחתי ואישי, ולשלב נושאים קשים כמו טרור, פוסט-ציונות ולאומיות.

כל אחת מן הדמויות ניצבת בפני דילמה העוסקת בקרע בין ה'אני' לבין המשפחה והלאום. אנו מקווים שהסרט יעלה שיח כן ואמתי בשאלות שמביא אתו, הנוגעות לחיינו בישראל.

בעולם הפוסטמודרני שבו אנו חיים כיום, התודעה החברתית הרווחת בציבור היא בעלת אופי רלטיביסטי, המעניק ערך שווה לנרטיב של האחר.

השוואה שכזו מוכרחה להביא עמה גם שאלות ודילמות לא פשוטות אתן אנו מתמודדים יום יום.

אחת מן השאלות הקשות ביותר שתודעה כזו מייצרת היא שאלת הזהות. הקרע שנוצר בין הזהות העצמית והחופשית ובין התפיסה שכל אחד הוא תוצר החברה אליה נולד ובה גדל, היא מבוכת הפוסטמודרניזם.

בסרט **ללא זהות** שיצרנו במסגרת לימודי מגמת קולנוע בכיתה י"ב, ביקשנו להתעסק בשאלות שמייצר הפוסטמודרניזם, ובדילמות הקשות שתפיסה זו מעלה. העמקנו בנושא, וצללנו לתוך העולם הזה, המוחק את התפיסה של "האמת האחת" והערכים המשותפים.

גילינו שתפיסה שכזו יכולה לשלול לא מעט מהאידיאולוגיות עליהן גדלנו, ושעל פיהן אנו פועלים

חיים בסרט

יובל ריבלין // רכז מגמת קולנוע, תיכון הימלפרב, ירושלים

או לפחות, שיעורים לחיים בסרט, כי סרט הקולנוע בניגוד לכל מה שאומרים עליו, אינו סותר את המציאות. אדרבה, סרט הקולנוע מציג את המציאות בצורה טובה יותר ממה שהיא באמת.

הקולנוע הוא אמנות. לאמנות תפקידים רבים ומגוונים. בעולם נטול פשר או סדר, מציעות שמורות הטבע האמנותיות מרחבים שבהם זוכה כמעט כל קונפליקט לפתרון, כל שאלה למענה, כל מסתורין לפענוח. אל שפתה של האמנות אנו פונים כשאנו זקוקים לרגע של מבט ממוקד ולנקודת תצפית חדשה ורעננה על העולם או על עצמנו. היד נשלחת אל הספר בתקווה שכותבו ייטיב לנסח עבורנו איזו תובנה קיומית בעלת ערך, שיסייע לנו בסדיקת חומת הסתמיות של העולם. "את העולם האמתי קשה לקרב אל העיניים" כתב מאיר שלו, "אבל את העולמות הספרותיים, אלה

אחד מביטויי העלבון הפחות מוצדקים השגורים בלשונונו הנו צירוף המילים "חי בסרט". כשאנו מאשימים מאן דהו שהוא "חי בסרט", אנחנו מתכוונים לומר שתפיסת המציאות שלו לוקה בחסר, שהוא מעדיף צלילה לעולמות קולנועיים שהמציאות בהם היא מהם והלאה, או חמור מכך, שהוא מעדיף להאמין במציאות המוצגת בבית הקולנוע על פני המציאות הממשית הסובבת אותו.

נדמה לי, שיש לחשוב מחדש האם באמת "חיים בסרט" אינם ראויים להיחשב כחיים. נדמה לי, ששאלה זו היא תכליתם המרכזית של השיעורים העיוניים בקולנוע. הרי זה בדיוק מה שאנחנו עושים בשיעורים אלה: מתבוננים בסרטים, מנסים להבין מה הם מנסים לומר על חיינו ואפילו קצת חיים דרכם. יותר מכל, נראים לי שיעורי הקולנוע כשיעורים לחיים,

היסודיות והמנוגדות זו לזו: הקולנוע מייצר תמונת עולם מציאותית המבוססת על בדיה גמורה.

מעמדן הקריטי של תכונות מנוגדות אלו מתגלה כשאנו באים לבחון את הפופולאריות העצומה לה זכות בקולנוע סוגות ותבניות עלילתיות כדוגמת הקומדיה הרומנטית, המלודרמה או סרטי הפעולה. כל סרט המשתייך לז'אנרים אלה מציע וריאציה על תבנית בסיסית: פגישה בין זרים המובילה להתגברות על קשיים קומיים ולא־יחוד זוגי; מסע ייסורים נשי שסופו ניצחון וקתרזיס או מאבק אימתני ואלים שנועד להסתיים כשידו של הטוב על העליונה. ההתפרקות החוזרת והנשנית של צופים על התבניות העלילתיות השחוקות חושפת הן את החיבה האנושית לסיפורים שסופם ידוע מראש והן את הצורך בבשורה המונחת בתשתית כל תבנית עלילתית, קרי, האמונה בכוחה של האהבה, במשמעות המוענקה לסבל או בניצחון הטוב. הצפייה המותנית מראש בסרטים המשתייכים לאחת מסוגות אלה מניחה ומבקשת להיאחז הן בתבנית המוכרת והן בלקח המוצק העולה ממנה. לולא מעקה הביטחון העלילתי שמעניקים סרטים אלה, הם לא היו זוכים להצלחה כל כך גדולה שכן הצלחתם נובעת מן הנוחם שהם מעניקים, תודות לקיומו של הסיפור המוכר והתובנה המוכרת הנובעת ממנו. במילים אחרות: עוצמתו של הקולנוע נובעת מיכולתו לספק את שני המרכיבים הנעדרים באופן מובהק מן הקיום היומיומי: סדר מוכר ומשמעות ברורה.

המודפסים על נייר - אפשר". מול התחושה הקיומית הבסיסית כי במציאות אין דין ואין דיין, עורכת האמנות את צבאה ומבקשת לאתר את המשמעות החבויה תחת הררי אי הסדר. כוחה של יצירת האמנות, גם זו המתיימרת להיות ריאליסטית, היא ביכולתה לארגן מחדש את חומרי המציאות ולברוא מן התוהו ובוהו תמונת עולם המתאימה ליכולת קליטתו של הקורא, המאזין או הצופה. יצירת אמנות טובה היא תמיד קריאת תגר כנגד אופיו הלא-פתור של העולם. מסע דון-קישוטי למתן פשר לכל מה שנבצר מבינתנו. קרב הרואי, שתבוסה בו, מפוארת ככל שלא תהיה, היא בלתי נמנעת, נגד אילמותו, אדישותו ומסתוריותו של העולם.

הקולנוע הנו אחד מן החיילים העקשנים במערכה מתמשכת וסיזיפית זו. מרגע שבא אל העולם, עשו יוצרי קולנוע שימוש נרחב ביכולתו לייצר תחושת מציאות על מנת לברוא על המסך יקום אלטרנטיבי שאת חוקיו, בניגוד למציאות החוץ-קולנועית, אפשר להבין ולחקות. ניתוקו הגמור של הצופה מן העולם החוץ-קולנועי ובמקומו, הצבת מציאות חובקת כל, נועדו לסייע לצופה בקירובו של עולם מובן יותר אל עיניו, עולם נהיר הרבה יותר מאשר זה הממתין לו מחוץ לבית הקולנוע.

את סוד הצלחתו של המדיום הקולנועי והסיבה לפופולאריות העצומה שלו יש לזקוף לצמד תכונותיו

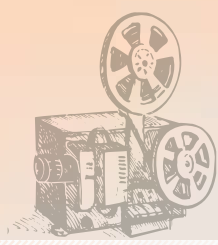
כמות שהוא, אלא על מנת להכיר את העולם כפי שהיה צריך והיה ראוי.

זכורני, לפני שנים, שאלתי את מורי, הרב שג"ר באחד מימי הזיכרון לשואה ולגבורה, אם גם בגטו ורשה אמרו היהודים "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון". "אנחנו לא מתפללים מפני שהעולם כזה", ענה לי הרב, "אנחנו מתפללים כדי שיהיה כזה". אנו יודעים היטב כי לא תמיד קיימת התאמה בין התפילות שאנו נושאים למציאות הסובבת אותנו. חוסר התאמה זה אינו מרפה את ידינו, אלא דווקא גורם לנו לחשל אותן, לא להיכנע ולהמשיך במאמצנו להוביל את העולם אל רום תפילותינו. זה בדיוק מה שאנו מבקשים לעשות בשיעורי קולנוע. לאמץ את התזכורות שמספק לנו הסרט אודות הדברים החשובים בעולם, לאזור כוח ולהיאבק עליו. את חוסר יכולתנו של העולם לתפקד ולהיענות לתביעות הערכיות של הקולנוע אנו מייחסים לגנותו של העולם ולא לגנותו של הקולנוע. אנו מבכרים את התמימות הקולנועית על פני חוסר התמימות החוץ-קולנועית. "לחיות בסרט" עבורנו, יותר מכל, הנה קריאה אותם משמיעים יוצרים וצופים, מורים ותלמידים, לא לשכוח כיצד היה העולם אמור להתנהל גם כשאנו מתנהל כך בפועל. דווקא בתקופות בהם מתברר כי המציאות אינה מציאה גדולה כל כך, מזכירה לנו היצירה הקולנועית לאיזו מציאות יש לשאוף ומדוע אסור לוותר. עבורנו, ה"חיים בסרט", הבחירה בקולנוע, היא סוג של תפילה.

הצורך האנושי כל כך באיים של פשר בלב אוקיינוס התימהון נענה, אם כן, בקולנוע המסחרי. סוד כוחו הוא בהפוגה שהוא מאפשר מן ההתנגחות המתמשכת בקירות אטימותה של המציאות, בהצבתה של מציאות אחרת שאת חוקיה, בניגוד לזו "המקורית", ניתן להבין. כל סרט מציע גרסה מאולפת למציאות הפראית. אלמלא עשה כן, לא היה ראוי לשמו. צופה טוב אמור להיות מוכן להתמסר ולקבל את תמונת העולם האלטרנטיבית. צופה טוב יותר אמור לזכור את ההבדל בין השניים עם תום הצפייה.

דווקא ההבנה כי הקולנוע המסחרי צומח מתוך אי-הנחת שמעורר העולם החוץ-קולנועי, עשויה להפוך את חוויית הצפייה הפסיבית, הכנועה, לחווייה מסוג אחר. צופה המודע לאשליה הקולנועית ובאותה מידה, מבין גם את הסיבות לקיומה, יצפה בסרטים אחרת. הוא לא יפסול את עצם הצורך בבדייתיה של מציאות מסודרת ופתורה אך הוא גם לא יתעלם מן הפער העצום המתקיים בין מציאות זו למציאות חיי הסוערת. אדרבה, עבורו הבחירה לנטוש לרגע את העולם לטובת עולם טוב יותר, תהווה לכשעצמה הצהרה, מחאה נוכח הסתמיות בה הוא נתקל על כל צעד ושעל, התרסה נוכח סירובה המתמשך של המציאות להתבהר וערגה לעולם בו מתקיים יחס ישר בין מעשה טוב לתוצאתו, בין ערך חיובי להגשמתו האפשרית והמתבקשת. צופה קולנוע מיומן ומפוקח לא הולך אל בית הקולנוע על מנת להכיר את העולם

”שווים” - קליפ בבימויה של אביה ספקטור

רבקה אימבר // מורה לקולנוע מעשי, אולפנת אוריה, גוש עציון

היו בגוש עציון וגרמו לי לפחד מהמקום שהכי נוח לי - ביתי. הם גם גרמו לפירוק יחסינו עם שכנינו.”

אביה ביקשה להתמקד לא באבל על הנפגעים שלנו, או בפחד הקיומי, אלא בניסיון ליצור שיגרה ויחסים אנושיים בסיסיים עם השכנים, ובשבירה החוזרת של אלה כשמתבצע פיגוע:

”בהתחלה חשבתי פשוט לצלם את חיי היומיום בקרב היהודים והערבים, ובפזמון להראות מה קורה כשיש פיגוע - כולם נפגעים. במקביל לחיפוש הנושא, נזכרתי בשיר ”שווים” (של רן דנקר ועילי בוטנר), והגעתי למסקנה שיהיה מעניין לשלב אותו בקליפ בנושא זה, דווקא בגלל שהמילים (של הפזמון) די הפוכות ממה שאני רוצה להראות, הן מבטאות תקווה ורצון לשוויון, בעוד שהפזמון החוזר אצלי מבטא את שבירת השגרה והפגיעה באנושיות. חשבתי שהניגוד יוכל לבטא את המסר שלי בצורה טובה:

”ואולי יבוא יום ונהפוך שווים

אתה תהיה לי נחל ואני לך ימים

ונזרום ביחד עד אין סוף

שנייה לפני שקו החוף מגיע.”

העבודה נפתחה בנסיגות וגיטושים. אביה צילמה סיטואציות בקיבוץ שלה, שייצג עבודה את ”היהודים”,

בקיץ שבין סוף השביעית לתחילת השמינית עברה על נוער גוש עציון סערה.

חטיפתם ורציחתם של אייל, נפתלי וגלעד התרחשה ממש מתחת לבית, כמאתיים מטרים מהאולפנה שלנו.

מבצעי ”שובו בנים” ו”צוק איתן” הגיעו מיד אחר כך, ובתחילת השנה נרצחה ממש באותו המקום, מעבר לכביש, דליה למקוס.

אביה, יוצרת הסרטון **שווים**, גדלה בגוש עציון. מילדותה היא זוכרת יחסי שכנות וידידות עם ערבים תושבי הגוש שעבדו בקיבוץ שבו היא גרה. כשהחלה לחשוב על נושא לסרט, היא בחרה לעסוק באקטואליה הכואבת מזווית בלתי שגרתית, וכך היא כתבה על סרטה:

”הגעתי לנושא מתוך מחשבה שהאירועים שקורים בימינו משפיעים במידה שווה על בני האדם השונים.

אנחנו עוברים תקופה מתוחה שיש בה פיגועים, פחד ושנאה בין יהודים לערבים, אנחנו יודעים בעיקרון ש”יש ערבים טובים”, ושהרוב לא רוצים לפגוע בנו, אבל בפועל אנחנו לא מכירים אותם, מפחדים להתקרב ואפילו מפחדים לחזור הביתה בעקבות המאורעות.

החלטתי להתמקד דווקא באזור גוש עציון מכיוון שזה המקום בו אני גרה, וחלק גדול מהאירועים

(כמו שאמרו לי שהיה אחרי חטיפת הנערים), או להראות חיפושים של חיילים בכפר (שחששתי שיראה מאד לא טוב). גם להראות את העצב של היהודים בצורה אמינה זה לא פשוט בקליפ קצר וללא דיבורים.

לכן, החלטתי לביים את הסרט באמצעות שחקנית, שתראה את את נקודת המבט שלי, ובעצם לעשות סרט רפלקסיבי שהצילום בו הוא דרך להתקרב ולהראות סקרנות וידידות, שמפסיקות כשיש פיגוע.

אביה יצרה קשר עם אחת מבנות השכבה שלה, רחל רענן ממגמת התיאטרון. היא הביאה אותה אל הכפר, ציידה אותה במצלמה, ובעצם החלה לביים אותה חווה את אותו תהליך שהיא עברה בעצמה: הכניסה אל הכפר, ההתרגשות מן החדש והשונה, ההתקרבות אל המשפחה ואל הנערה הערבייה. רחל (שאיננה בת הגוש, וזאת היתה הפעם הראשונה שביקרה בכפר ערבי), יצרה קשר חם עם המשפחה שאצלה צילמנו ובמיוחד עם מ'.

והחלה לחפש אחר דמויות ערביות שיסכימו לשוחח עמה ולהצטלם. היא נעזרה במיירון יהושע מכפר עציון, ששייך לחבורת "השדה" מהגוש, חבורה המקיימת מפגשים בין יהודים לערבים. מיירון, שהוא סבא של בוגרת המגמה, עזר לה בשמחה הן במידע והן בחשיבה, והפנה אותה לדמויות ערביות שיוכלו לסייע לה. לאחר שקיבלה את הסכמתו של המוכתר באחד מכפרי הגוש (וכמובן אישור ביטחוני), התחלנו לצלם.

זה התחיל מצילומים מאד אנתרופולוגיים בכפר, בליווייה של מ', צעירה בת הכפר שהוצמדה אלינו: ילדים, כביסה, חתולים, שקדיות, קפה. לאט לאט נוצר קשר עם מ' ועם משפחתה החביבה.

וכך כותבת אביה:

"כשהתחלתי לעבוד על הקליפ, לדבר עם אנשים ולצלם, ראיתי שיהיה לי קשה להראות ולביים את התגובות לפיגוע בצד הערבי. לדוגמה: להראות את ההתכנסות של הערבים בתוך עצמם, להראות שהסופר של 'רמי לוי' ריק

שיצאה אל הפועל במהותה המקורית, ועל ההצלחה שלה לגעת בנקודת אמת ולרגש. ומעבר לכך, אני מאד שמחה על כך שהנושא דובר והדברים נאמרו. אני מרגישה שבנושא זה יש הרבה פעמים סוג של צביעות והיתממות, וניסיון מלאכותי ליצירת סימטריה. אפילו ברובד היומיומי, אנחנו לא באמת מדברים על פיגועים עם הערבים שעובדים אצלנו... מעדיפים להדחיק, זה יותר נוח. ופה הדברים הושמו על השולחן; יש פיגועים, זה נורא, זה מזעזע, וזה מפריע. היחסים פשוט לא יכולים להישאר רק ברובד האנושי - אי אפשר להתעלם מהרובד הלאומי. אנחנו שני עמים שונים, ועם כל הצער הגדול, יש בינינו מחיצה של טרור ערבי, אידיאולוגיה שבעיניה מקומנו אינו פה ואנו בני מוות - חיילים, אזרחים, ילדים וזקנים. ושני הצדדים נפגעים מכך.

מצד שני, העשייה חשפה גם בפני רבדים חדשים וקונפליקטים בלתי פתורים ומעוררי מחשבה: הפער ברמת החיים, מצוקת הבנייה של הערבים בגוש, מעמד האישה הערבייה, החיים בחמולה והטכנולוגיה והמסורת (טאבון עצים לצד טאבלט). בכלל, עצם הכניסה וההתקרבות מביאות למחשבות רבות על הדרך שבה "הם" רואים אותנו, ועל המציאות הבלתי אפשרית של חיים בשכנות - וכל כך רחוק.

וכך כתבה אביה בסיום הפרויקט:

"ההבנה שלא קיימת אפשרות שנקיים בינו יחסים של שכנות טובה - מצערת אותי, ואני חשה פספוס על כך שישנם יחסי עוינות בלתי נמנעים, ולא יחסים של הפריה תרבותית ודתית.

עם זאת, מאז שעשיתי את הסרט והראתי אותו לאנשים, ובמיוחד למשפחה הערבייה המצולמת, אני מרגישה שהסרט הוא סוג של חיבור ודיאלוג שאולי נתן פתח לתקווה, כי לא היינו מכירים בלעדיו והוא גורם לנו לחשוב. ולכן אני שמחה על ההזדמנות לעסוק בנושא זה ולהביאו לביטוי קולנועי".

אך בחדר העריכה, כשהצמידה אביה תמונת פיגוע לתמונות הידיות, התוצאה אצל הצופים היתה זעזוע ושוק: "זה נראה כאילו הם עשו את הפיגוע" - אמרו לאביה באחת מהקרנות ה-roughcut. ולכן הוחלט לביים סצנה שבה דמות הנערה היהודייה מקבלת הודעה על פיגוע, ומחליטה לעזוב את הכפר.

בשלב גורלי זה, אביה החלה לפקפק האם יש הבנה מלאה בקרב המצולמות הערביות לגבי מהות הסרט. הרי הן לא ראו תסריט, ויש לציין שהתקשורת המילולית איתן היתה די מוגבלת (נשים ערביות כפריות לא מדברות עברית כמעט בכלל, והאנגלית היתה דלה. רוב התקשורת היתה בסימני ידיים). היא מאד חששה שמו', אמה ואחותיה יפתעו כשיבינו שהסרט מספר על פיגוע. זה היה קריטי. ניסינו מאד להשיג מתורגמנית, דיברנו עם כל המורות לערבית באזור, ולא מצאנו. לכן ערכנו בבית המשפחה בכפר ישיבה שכללה את האב דובר העברית, את האם ואת מו', את אביה, את רחל ואותי, והסברנו להם שוב בפרוטרוט במה עוסק הסרט, כשהאב משמש כמתורגמן. השיחה התגלגלה למקומות מאד מעניינים, ובסופה קבענו יום צילום אחרון, שבו תצולם סצנת הסיום של הסרט: רחל עוזבת בריצה את הכפר ואת הנערה שעמה התיידדה.

היה מרגש להגיע אל הכפר ולהקרין בפני המשפחה של מו' את הסרט. הם התרגשו מאד, צפו בקליפ פעמיים ברציפות וביקשו תרגום למילות השיר. אביה נעזרה בידיד דובר ערבית וכתבה להם מכתב תודה. אך האמת היא שלמרות החיבוקים, התמונות והחלפת כתובות הפייסבוק, כולנו ידענו שזה לא יהיה קשר שיישמר הרבה מעבר לפרויקט, ולכן היה עצוב להיפרד. הזמנו את המוכתר ואת המשפחה של מו' להקרנה במתנ"ס. היה מוזר מאד לדבר עם הרבש"ץ ולסדר להם אישור כניסה, אך לצערנו ברגע האחרון הם ביטלו, ואנחנו הבנו שהעניין מורכב גם מהצד שלהם.

מבחינתי כמנחת הסרט, אני חשה כמובן גאוה ושמחה על המסע שעברה היוצרת, על הכוונה שלה

"הכרומוזום ה-21"

תמר אפרתי // רכזת מגמת תקשורת בתיכון אמי"ת בנות, מעלה אדומים

שלו, אנו מזדהים באופן אוטומטי עם נקודת המבט החיצונית.

בתחילת השנה, ראו תלמידותיי בפייסבוק כתבה על אודליה, גיבורת הסרט, הלוקה ב'תסמונת דאון' ומשתתפת בפרויקט מיוחד של אוניברסיטת בר אילן לשילוב אנשים עם צרכים מיוחדים בלימודים לתואר ראשון. הן מאוד התלהבו וראו בכך הזדמנות לספר סיפור אנושי על ניצחון הרצון ועל חשיבות ההשתלבות של האדם החריג בחברה הרגילה.

אולם במקביל להתלהבות, הגיע גם האתגר שהסיפור ובחירת הדמות מביאים אתו.

בסרטים רבים של תלמידינו עולה סוגיית היחס לאדם המוגבל.

בד"כ עד כה, נקודת המבט המובאת בסרטים אלו הייתה של האדם 'הנורמטיבי' המתמודד עם האדם המוגבל. כלומר, האופן שבו מתמודד הורה, אח/אחות עם חוסר האונים והמצוקה שבה שרוי האדם המוגבל. ללא ספק זוהי נקודת מבט חשובה, אך בראייה כוללת מורגש החיסרון בנקודת המבט של האדם המוגבל עצמו.

מנקודת מבטו של האדם הרגיל, האדם המוגבל הופך להיות מושא להתבוננות. כלומר איננו מבינים כצופים כיצד חווה האדם המוגבל את העולם מהזווית

במקביל לאתגר הרגשי, התמודדו התלמידות עם הצורך לתת ביטוי קולנועי לחוויית השונות עמה מתמודדת הדמות. כדי להמחיש חוויה זו, הן ביקשו מהדמות לעמוד בלב מקום הומה אדם ובעזרת שימוש ב'תריס של המצלמה', תנועת האנשים נראתה יותר מהירה וסהרורית בעוד אודליה, גיבורת הסרט, נטועה במקומה. הבמאית רצתה להעביר דרך צילום זה את המציאות של בעלי תסמונת הדאון שבה הם תקועים במובנים מסוימים בתקופת הילדות, בעוד העולם שמסביבם גדל, מתפתח ונעשה מהיר.

לשאלה: "כיצד היא חווה את תסמונת הדאון?" נשמעת תשובתה של אודליה בתחילת הסרט:

"הכל הולך באטיות", איטיות שאינה מסתירה ואולי אף מגלה יותר את עוצמתה הפנימית של הדמות שעל אף השוני והקושי חותרת אל עצמאות, ואל מימוש אישי, זוגי ומקצועי ככל האדם.

היכולת "להכיר את אודליה מהעיניים שלה" לצד החיבור שיצרו התלמידות בין העולמות, אינו מסתכם רק ביצירת הסרט. יש בו אמירה, תקווה ומשאלה ליצירת חיבורים בין המעגלים הקרובים והרחוקים לנו, חיבורים שבכוחם לפתח בנו עיניים נוספות, עמוקות, רחבות ומוארות יותר.

החששות והשאלות הלכו והתעצמו לאורך הפקת הסרט, כפי שמתארת זאת מאיה הלוי, במאית הסרט:

"אני לא ידעתי לגמרי מה זה אומר 'תסמונת דאון' ולא ידעתי איך להתייחס לאודליה. אחרי ימי הצילום הראשונים למדנו להכיר אחת את השנייה ולמדתי גם איך לפנות אליה ומתי לתת לה זמן לחשוב, איך להסביר לה את מה שאני צריכה כדי שתבין אותי, איך לתאם בין המקצבים השונים ואיך להתכוונן אליה".

התלמידות, יוצרות הסרט, עברו תהליך אישי ומקצועי שבו הן נדרשו להביט על המציאות מנקודת מבט שונה. לראות הבדלים ולחוש בהם ועם זאת למצוא את הדמיון ואת המשותף.

"דרך אודליה אנחנו יכולים לבחון מחדש את הנורמה ואת המקובל בחברה שלנו. למצוא נקודות דמיון במה שלפעמים נראה שונה לגמרי. אודליה מלמדת אותנו שיעור חשוב בראייה של האחר. היא מלמדת אותנו איך לקבל את השונה ואיך לחבר את מעגלי החברה השונים".
(מאיה הלוי, במאית הסרט)

לעלות עם העולות

אתגר הוראת היצירה בקולנוע בכיתת עולות

נועם ילינק // מורה במגמת התקשורת באולפנת סגולה, קרית מוצקין

לקראת סרטי הגמר אני כמורה מחפש את הדרמה, את הסיפור מאחורי כל דמות ומנסה להוציא אותם, מעודד ומשכנע. כשהבנות מציגות את הרעיונות, אנחנו מבינים שכמעט כל הסיפורים קשים. בהתייעצות עם רוחמה מנהלת האולפנה, והצוות החינוכי, עולה השאלה האם נכון יהיה להפיק את הסרטים הללו? מצד אחד אנחנו מאמינים שיש ממד טיפולי ביצירה, מאידך, איזה רושם ייוצר על בנות העדה האתיופית, כשהתמונה הכוללת מציגה חיים קשים ומורכבים?

אחרי דיונים, מתקבלת החלטה שלא לפתח את הסיפורים הקיצוניים. אחרי שדחפתי את התלמידות להוציא ולספר, אני צריך להסביר להם למה אנחנו חושבים שתיווצר בעיה.

רוחמה מציעה לטפל בבעיות באופן הומוריסטי, להציף את מה שמציק דרך הקומדיה. אחת הבנות מספרת על בעיות בתקשורת שגורמות לטיפול רפואי לקוי, וסביב העניין הזה היא מתחילה לפתח תסריט. הגיבורה מנסה לארגן לאמה מסיבת הפתעה, ונתקלת במכשולים הנובעים מפערי תרבות בינה לבין אמה ובין לבין הישראלים שמסביב.

קבוצה אחרת מספרת סיפור רומנטי, על בני זוג שרוצים להתחתן, אך ההורים מגלים שקיימים ביניהם קשרי משפחה רחוקים, כך שלפי המנהג אינם יכולים להתחתן.

קבוצה שלישית מספרת על שתי אחיות בפנימייה, שהגדולה מנסה לכוון את הקטנה לדרך הישר, אך הקטנה מורדת ונופלת. התסריט התבסס על

מחליטים לפתוח מגמת תקשורת. מעולה, נכון?!

ואז מחליטים באולפנה שכיתה שלמה מצטרפת למגמה. אף אחד לא שואל אותן אם הן רוצות. כיתת עולות חדשות, רובן מאתיופיה ומיעוטן מהודו, כולן מתגוררות בפנימייה.

חולפת שנה, ואני מגיע לאולפנה ומקבל את הירושה הזו. מבין שיש לי כיתת מגמה סטנדרטית, ועוד כיתת עולות מאתגרת יותר, אפילו ברמת הגיית השמות.

השאלה הראשונה ששאלתי את עצמי ואת הצוות "עלילתי או דוקומנטרי?", מה הסגנון שיתאים להן יותר?

מצד אחד, דוקומנטרי מאפשר להביא נקודת מבט על עולם חדש ביתר קלות, גם בלי להתעמק ברזי השפה הקולנועית. מאידך, עלילתי מאפשר לספר סיפור אישי בהרחקה, בהסתר.

אני בוחר בעלילתי, בניגוד למקובל, ומקווה שהבחירה תצדיק את עצמה. ונצליח להוציא את הסיפורים שלהן החוצה למרות הקשיים הצפויים בהבנת הכלים הקולנועיים ובהפקה.

יש סיפורים. דרמות מטורפות. בהשוואה לתלמידות הישראליות המספרות סיפורים על קשיים בלימודים ועל בדיקת גבולות ההלכה, אצל העולות עולה סיפור על ילדה בת ארבע שאמה עוזבת את הבית ומבקשים ממנה להחליט האם ללכת עם האם או להישאר עם האב. סיפור חיים נוסף שמתגלה הוא על ילדה שעולה לארץ בלי הורים, אבא שנרצח ע"י חברים וכו'.

התהליך לא היה קל. החל משלב התסריט וכלה בהפקה עצמה. תמיד קשה לכתוב תסריט טוב, אך הקושי כפול כשהשליטה בשפה מוגבלת. וכשמגיעים להפיק, להתחכך עם העולם החיצוני, המשימה מורכבת הרבה יותר לבנות פנימייה, שאינן מכירות ומקושרות עם הסביבה.

אבל הבנות חזקות ומלאות מוטיבציה להצליח. ולמרות רגעים קשים ומשברים, כל מי שהתחילה את השנה מגיעה לערב ההקרנה עם סרט. ארבעה סרטים עלילתיים, שדווקא בשל הקושי מספרים סיפורים אישיים רגישים, ומצליחים לגעת.

אסיים בברכה שכתבתי לבוגרות המשלבת את שמות הסרטים שלהם:

סיפור אישי של אחת הבנות, אך הן רצו ללהק דווקא שחקניות ישראליות. אחרי שכבר התחילו לצלם, הן נאלצו להחליף את השחקניות פעם ועוד פעם, ולבסוף בחרו בחברות מהפנימייה, עולות, שישחקו את האחיות.

קבוצה רביעית מדברת על הגשמה עצמית. על נערה שרוצה להגשים חלום ולהשתתף בתחרות שירה, אך אחיה הגדול אינו מאפשר לה.

בכל הסרטים, הגיבורה המרכזית היא המשפחה. לטוב ולמוטב. הבנות אינן יכולות להתנתק מהקשר המשפחתי. וזאת למרות ואולי בגלל העובדה שכולן גרות בפנימייה כבר שנים רבות.

פריצה

את עוצבת את האולפנה.

אני מקווה שזו לא תהיה **פריצה** מהדרך ומהחינוך איתם ניסונו להנחיל לך, **והחברות הטובות** מהאולפנה בכלל ומהשנה בפרט ימשיכו ללוותך לאורך השנים.

כשנפגשים, זו או אמת או חובה. בחיים, **אמת וחובה** באות יחד.

מהרק אותך שתמצאי את האמת שלך ואת החובות הנובעות ממנה.

וגם אם האמת דורשת, החובות כבדים, ונצחיה כי נלצר דינם של **הטובים לזיהונו**, האמיני שהאמת והטוב ינצחו!

האמיני שאין דבר בחיים שהוא **לא עניין**.

בכל תחום את יכולה ללמוד, להשפיע ולתקן. אבל אסור להישאר רק בדברים הזדוים.

לפעמים לעשות **הפתעה לאנא**. זו גם מצווה חשובה, ולפעמים אף קשה יותר.

זכרי **סינדרלה** זו אגדה.

כדי להגיע ולהיות **כזה נאה** צריקי לפעמים לעבוד קשה ולהתאמץ.

מהרק אותך שזה יגיע בזמן המתאים, ונצכה למנוח איתך.

הכי חשוב, אל תפסיקי להביט אל **האופק הרחוק**.

מה שווים חיינו ללא עוגזע לעולם טוב יותר, מתקן יותר?!

תחרות תסריט יהודי-חברתי

איתיאל בן חיים // תסריטאי, מנחה ארצי בתחרות התסריט היהודי-חברתי

הוצבה מטרה נוספת, לעודד תלמידי מגמות קולנוע ותקשורת להתמקד ביצירת סרטים העוסקים בנושאים יהודיים-חברתיים.

מבחינתי, תסריט דומה במקצת לתוכנת מחשב. יש לתסריט שלבים ועקרונות והוא אינו יכול להפוך לתסריט טוב ללא בנייה נכונה. תסריט חייב לכלול אלמנטים תסריטאיים הכרחיים כגון: אירוע מחולל, גיבור הנמצא מול קונפליקט, משבר, התרה ועוד.

כשאנו ניגשים לעבוד עם הקבוצות השונות אנו מתחילים מהשלב הראשוני של להפוך רעיון לסיפור, כלומר מהשאלה על מה הסרט? לשאלה מה רואים בסרט? ומה הסיפור? ולאחר מכן אנו עוברים בצורה

לפני חמש שנים, כשסיימתי את לימודי התסריטאות, ניגשתי לרויטל שטרן, המפקחת על לימודי תקשורת ואמנויות בחמ"ד כדי לראות איך אני יכול להשתלב בהוראת תסריטאות. כבן לאנשי הוראה (אבא, בתיכון אולינה דה רוטשילד ואמא, יועצת חינוכית) הבנתי שחינוך והוראה הם הכיוון שלי. בשיחה עם רויטל עלה צורך מאוד ברור של עזרה לתלמידי המגמות בכתיבת תסריט.

רויטל הציעה לפתוח תחרות שמטרתה העיקרית היא מתן כלים מקצועיים בכתיבה נכונה יותר וקוהרנטית יותר של תסריט (במקביל ללמידה המתרחשת בבתי הספר ומכוונת על ידי מורי המגמה), כמו כן

משנה לשנה מצטרפים בתי ספר ומורים נוספים ואין ספק שפרויקט זה מקדם בצורה רצינית את יכולות התלמידים להפיק סרטים טובים יותר ומשפיעים יותר.

פרויקט זה כאמור הוא תולדה של חלום שהוגשם והוא לא יכול היה לקרות ללא עזרת צוות ההדרכה של לימודי הקולנוע - אור מנחם ואפרת כהנא.

שיטתית על כל שלביו השונים של התסריט כדי לראות שכל החלקים נמצאים במקומם ובסדר הנכון.

תסריט טוב אינו בהכרח מוביל לסרט טוב אבל הוא משפר בצורה משמעותית את הסיכוי שהסרט יצא טוב. היעדר תסריט טוב מוביל ברוב המקרים לתוצאה לא רצויה.

השנה אנו מתחילים כבר את השנה החמישית. במשך ארבע השנים בהם פועל הפרויקט בהצלחה, ראינו שיפור גדול ביכולות התלמידים לכתוב תסריט טוב ולהפיק בעקבותיו סרט טוב. במסגרת התחרות, משרד החינוך מחלק שלושה פרסים לקבוצות המצטיינות, כלומר לתסריטים הטובים ביותר, אבל אנו עדים לכך שגם קבוצות שלא זכו בתחרות התסריט היהודי אך זכו לליווי המקצועי שלנו, זוכות בפרסים שונים במסגרת התחרות הארצית של החמ"ד.

בשנה שעברה הצטרפה כמנחה לתחרות התסריטאית ענת עיר-שי, והשנה אנו מצליחים לפעול עם כ-40 קבוצות שונות הפועלות ב-15 בתי ספר שונים.

רשימת הזוכים בפרס תסריט יהודי לשנת תשע"ה

התסריט הפחד לתפוס מקום /
אולפנת חמ"ד אמונה לאמנויות, ירושלים

התסריט גלגל מסתובב /
ישיבת חמ"ד שעלי תורה, בית שמש

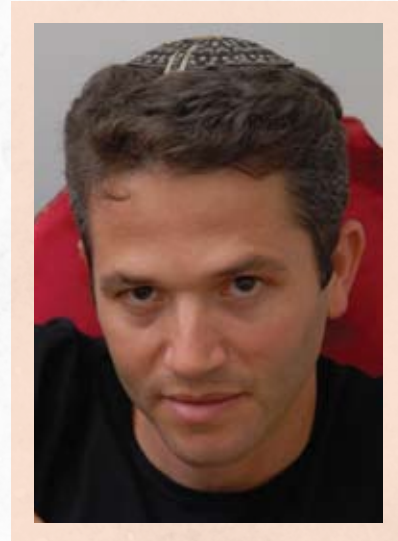
התסריט בדרך הכלה /
אולפנת חמ"ד אמי"ת להב"ה, קדומים

ציון לשבח למורה מצטיין

למורה חנוך זאבי

מורה לקולנוע בישיבה קריית הרצוג בבני ברק
ובישיבת אמי"ת כפר גנים בפתח תקוה

חנוך זאבי הוא מורה ותיק במגמות הקולנוע, על ברכיו גדלו תלמידים רבים שחלקם השתלבו בתעשיית הטלוויזיה והקולנוע בארץ. למרות עיסוקיו הרבים כיוצר, חנוך מסור מאוד לתלמידיו, ונענה בשמחה לכל בקשה מטעם הפיקוח הארצי. רבים מתלמידיו הפיקו סרטים שעלו לגמר ואף זכו בפרסים.

השכלה: למד במחזור הראשון של ביה"ס לקולנוע 'מעלה'.

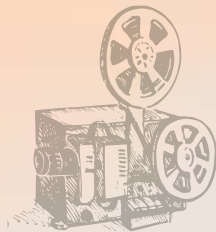
שנות ההוראה: מלמד כבר 16 שנים את הסדנה המעשית במגמות הקולנוע בחינוך הדתי.

בתי הספר בהם לימד: חנוך התחיל את דרכו בהוראה באולפנת כפר פינס, כמה מתלמידותיו לשעבר הן כיום מורות בעצמן (עדינה כתריאל, שלומית אסולין, עידית גיל). למעלה מעשר שנים מלמד בישיבה התיכונית קריית הרצוג ובישיבת אמי"ת כפר גנים, פ"ת. בוגרים רבים של המגמה בחרו להמשיך בתחום והשתלבו בתעשיית הקולנוע והתקשורת בארץ.

היצירה הקולנועית שלו: העיסוק המרכזי של חנוך מלבד הוראה הוא בימוי סרטים, להלן מקצת משמות של סרטים שביים לאורך השנים: "צילו של הפיהרר", "שנת השנין", "החברים של נאדיה", "ילדי היטלר" ו"פעם בחיים" - סדרה דוקומנטרית בערוץ 2.

סיפור משמעותי במהלך שנות ההוראה:

"התמודדות מעניינת אחת מני רבות שעברתי עם התלמידים במהלך הפקת הסרטים שלהם (לאו דווקא השנה), קשורה בתלמיד שביקש לעשות סרט המבוסס על הקונפליקט עימו הוא מתמודד בחייו, אמו חזרה בשאלה ואביו נשאר דתי. המלצתי על סרט דוקומנטרי אישי, אך לצערנו אחד מההורים סירב בכל תוקף לשתף פעולה. התלמיד היה מתוסכל כיון שהיה לו חשוב לספר את סיפורו האישי. ישבנו יחד ועזרתי לו לבנות את הסיפור האישי בסרט עלילתי. הסרט קיבל תגובות מצוינות וזכה בפרס הראשון בתחרות בין סרטי המגמות באותה השנה והדבר שימח אותו מאד. אני מאמין שהחוויה שעבר, בתוספת עובדת היותו בחור מוכשר, תוביל גם אותו להיות אחד מהבוגרים שישתלבו בעתיד בתעשיית הקולנוע."

ציון לשבח למורה מצטיין

למורה יובל ריבלין מורה לקולנוע בתיכון הימלפרב בירושלים

יובל ריבלין הוא אחד המורים הוותיקים ביותר בתחום הקולנוע בחינוך הדתי. יובל הוא מורה מוערך מאוד על ידי תלמידיו ומצליח להדביקם באהבת הקולנוע שלו. ההוראה העמוקה של רבדי הקולנוע ומשמעות השפה מחלחלת ליצירה של תלמידיו וניכרת בכל סרטיהם. יובל הוא אחד המרצים המבוקשים ביותר לתחום הקולנוע. בונה ומעביר את התחום בהשתלמויות רבות במערכת החינוך הדתי, במכללות הדתיות ובמסגרות נוספות רבות.

השכלה: משלים תואר שלישי בהיסטוריה ובקולנוע.

שנות ההוראה: מלמד כבר 22 שנים את המסלול העיני במגמות הקולנוע בחינוך הדתי.

בתי הספר בהם לימד: במקביל לחינוך כיתות, מלמד קולנוע במגמת הקולנוע בבית הספר התיכוני ע"ש הימלפרב ומשמש כמרכז המגמה. היה שותף לניסיון להקים מגמת קולנוע בבית הספר לבנות פלך. מלמד קולנוע והיסטוריה במגוון מוסדות על תיכוניים וביניהם: מכון כרם, מכללת הרצוג ומכון ואן ליר.

כתיבה ויצירה: שימש כמבקר קולנוע בעיתון מקור ראשון בין השנים 2004-2008, פרסם אין ספור מאמרים בקולנוע ובהיסטוריה וכן את הספר "העכבר ששאג - זהות יהודית בקולנוע האמריקני והישראלי".

סיפור משמעותי במהלך שנות ההוראה:

"בשנת 2009 ערך תלמידי ינון כהן את הסרט "Welcome to the Machine". הסרט זכה במקום הראשון בתחרות ואן ליר. ליווי יצירת הסרט וזכייתו בתחרות העניקו לי סיפוק וגאווה."

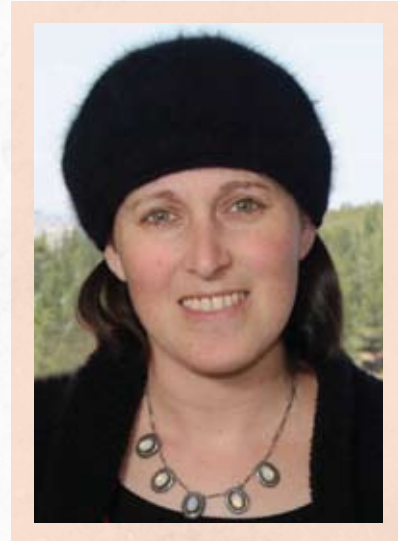

ציון לשבח למורה מצטיינת

למורה חן גלון-קליין

מורה לקולנוע מעשי באולפנת הרב בהר"ן בגדרה ובאולפנת אמי"ת להב"ה בקדומים

חן גלון-קליין מורה ותיקה במגמות הקולנוע, בוגרת אחד המחזורים הראשונים במגמת הקולנוע באולפנת להב"ה בקדומים ועכשיו מלמדת שם קולנוע. חן רואה בהוראת הקולנוע שליחות ומשקיעה מחשבה ומעשה בקידום תלמידיה ובקידום הוראת הקולנוע בכלל.

השכלה: למדה קולנוע בביה"ס לקולנוע 'מעלה' והשלימה לתואר

ראשון במכללת דוד ילין.

שנות ההוראה: מלמדת כבר 13 שנים את הסדנה המעשית במגמות הקולנוע בחינוך הדתי.

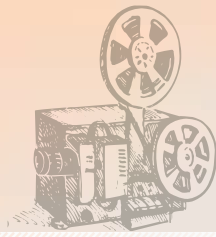
בתי הספר בהם לימדה: התחילה את דרכה בהוראה כמורה מחליפה במגמת הקולנוע ב'אור תורה', רמות ואח"כ לימדה באולפנת עפרה, באולפנת צפירה, באולפנת להב"ה בקדומים ובאולפנת הרב בהר"ן בגדרה. בנוסף לימדה כמה שנים במכללת 'אורות ישראל' בחוג לקולנוע.

היצירה האישית שלה: סרט הגמר שלה בבית הספר לקולנוע 'מעלה' נקרא 'שבע ברכות' וזכה לתהודה רבה. במשך השנים יצרה את 'בובה של משפחה' (די-וי-די לילדים) ואת 'פרקי בובות' ביחד עם מולי קימל ואיילה זמיר גליק גם הם מורים ובוגרי 'מעלה'.

חוויה משמעותית במהלך שנות ההוראה:

"אחת החוויות המשמעותיות הנה שאני זוכה ללמד עם המורים **שלימדו אותי** במגמה בתיכון. באולפנת עפרה לימדתי עם **מולי קימל** ולמדתי ממנו המון על הוראת המקצוע. וכיום אני מלמדת כבר כמה שנים עם **פנינה פרנקל** שהייתה המורה העיונית לקולנוע בקדומים, אני נהנית ללמד אתה, לומדת ממנה רבות ואנו עובדות בשיתוף פעולה מלא למרות ואולי בשל העובדה שבעבר הייתי תלמידתה.

ובנוסף, כל שנה אני מתרגשת מחדש בערב הקרנת הסרטים ובפגישה שלי עם תלמידות לאחר מכן, כאשר אני רואה ושומעת מהן כמה המגמה והפקת הסרט משמעותית עבורן לחיים. מעניין ומדהים לראות כל שנה מחדש את התהליך הלא פשוט שהן עוברות ולפעמים גם קשה להאמין שנגיע בסוף לתוצר מוגמר. לכן הרגע הזה של הקרנת הסרטים מרגש מאוד."

// תקצירי הסרטים שעלו לגמר תשע"ו //

1

בדרך הכלה // (עלילתי)

אולפנת חמ"ד אמי"ת להבה, קדומים

ציפייה היא סטודנטית דתית שסורגת כיפה לחתן המושלם, כאשר היא מאבדת את הכיפה כללי המשחק משתנים.

2

הפחד לתפוס מקום // (תיעודי)

אולפנת חמ"ד אמונה לאמוניות, ירושלים

סיפורו של עדי, בחור צעיר החולה באנורקסיה. בעקבות חזרת אחותו לארץ, עדי עומד מול הפחדים והחרדות שלו ומחליט להתמודד איתם.

3

עד השמיים // (עלילתי)

תיכון חמ"ד פלך, קריית עקרון

סיפור על אהבה ואמונה בגיל הנעורים. בת אל ויובל, דתיה וחילוני, שניהם מתנדבים במד"א, מנסים להיות ביחד ולגלות האם זה אמת.

4

שום דבר // (עלילתי)

תיכון חמ"ד המלפרב, ירושלים

דובי פיין בן ה-12, סובל באופן קבוע מאלימות של אביו. בעקבות רצף אירועים ופתק אחד גורלי, מחליט דובי החלטה שתשנה את חייו.

5

אל תשליכני // (עלילתי)**תיכון חמ"ד אור תורה בנים, ירושלים**

אלן ואלברט הם זוג קשישים, אלן ניצולת שואה. אלן מתחילה להידרדר מבחינה מנטלית ואלברט מטפל בה, אלן מפתחת הזיות פרנואידיות שאלברט הוא חייל נאצי ולכן נלקחת למוסד פסיכיאטרי. אלברט לא מצליח להישאר בבית לבדו, ללא אלן. הוא מחליט לעשות מעשה כדי להיות אתה.

6

ללא זהות // (עלילתי)**ישיבת חמ"ד נווה שמואל, אפרת**

שימי, שומר בודקה ששוקל לרדת מהארץ, וג'אל, פלשתיני שאביו נהרג על ידי צה"ל, אינם מכירים, אך הם זהים במראה. הסרט עוקב אחר חייהם המקבילים עד למפגש הגורלי ביניהם.

7

נרות // (עלילתי)**אולפנת חמ"ד אמי"ת, רחובות**

עומר וקרן מצויים בשיא ההכנות לקראת החתונה כאשר ספקות מתחילים למלא את ליבה של קרן לגבי עומר. עד כמה הקשיים הם נורמליים ועד לאן זה יגיע?

8

הכרומוזום ה-21 // (תיעודי)**תיכון חמ"ד אמי"ת בנות, מעלה אדומים**

אודליה, בחורה בת 27 נולדה עם תסמונת דאון. הסרט מתעד את התמודדותה עם הקושי ואת מאבקה לחיים עצמאיים.

9

היכן נעורי? // (תיעודי) אולפנת חמ"ד אוריה, גוש עציון

שלוש דמויות שנפגעו בתקופות שונות מפעולות טרור, מספרות את סיפורן.

10

בית מול ההר // (תיעודי) אולפנת חמ"ד צביה, ירושלים

שיראל, במאית הסרט, יוצאת בעקבות דודתה ליאורה אל ההתיישבות היהודית במזרח ירושלים. באמצעות מפגש עם שלש נשים מיוחדות ואמיצות מנסה שיראל לבדוק מדוע משפחות יהודיות בוחרות לגור באזור כל כך טעון, כשהן חשופות לסכנה קיומית.

11

מקום משלך // (תיעודי) אולפנת חמ"ד אמונה לאמנויות, ירושלים

שרה היא אם חד הורית אשר מגשימה חלום ומפתחת עסק קייטרינג בחו"ל. אולם עבורה ועבור בתה היחידה מציאות זו יוצרת התמודדות לא פשוטה של פרידות תכופות המקשות על חיי היום יום. האם על הכול תגשר האהבה?

12

איתן בדרכו // (תיעודי) תיכון חמ"ד אמי"ת בנות, מעלה אדומים

עמוס נפצע קשה במהלך מבצע "צוק איתן" בקיץ תשע"ה. הסרט מתעד את תהליך השיקום שהוא עובר ואת מאבקו לחזור לשירות הצבאי.

// מורים שהשתתפו בוועדות המיון בשנת תשע"ו

טליה פיש // מורה לקולנוע מעשי באולפנת צביה הרצליה

חנה וייזר // מורה לקולנוע מעשי באולפנת אמונה לאמנויות בירושלים, באולפנת צביה ירושלים
ובאולפנת הללי בגבעת וושינגטון

אריאל חן // מורה לתקשורת עיוני ומעשי בישיבת "קול מבשר" במבשרת ציון

חן קליין // מורה לתקשורת מעשי באולפנת מעלה לבונה ובאולפנת הרב בהר"ן בגדרה

רותי חרץ // מורה לקולנוע מעשי בתיכון אור תורה רמות, בירושלים ובתיכון יחד במודיעין

לאה פליישמן // מורה לתקשורת מעשי בנתיב האולפנה, בראשון לציון ובאולפנת נגה ברמת בית שמש

מלי שטרייכר // מורה לקולנוע מעשי באולפנת בני"ע השומרון באלקנה ובישיבת בני"ע ימ"ה אלקנה

חנוך זאבי // מורה לקולנוע מעשי בישיבת בני"ע קריית הרצוג בבני ברק ובאמי"ת כפר גנים בפתח תקוה

טל טביומי // מורה לקולנוע מעשי בתיכון פלך קריית עקרון ובתיכון אמי"ת ברחובות

רבקה אימבר // מורה לקולנוע מעשי באולפנת אוריה ובאולפנת ראש צורים בגוש עציון

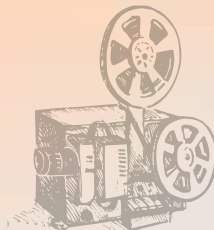
תמר אפרתי // מורה לקולנוע ולתקשורת מעשי באמי"ת בנות מעלה אדומים ובנווה שרה הרצוג בבני ברק

נועם ילניק // מורה לקולנוע מעשי באולפנת סגולה בחיפה

זהר אשר // מורה לקולנוע מעשי בצביה רחובות

תודה לכל המורים על תרומתם לכנס "יצירה צעירה" ולבחירת הסרטים שעלו לגמר.

אנו מודעים למאמץ הנדרש כדי לפנות יום ולהגיע לירושלים, אך אין ספק שמן הצפייה בסרטי גמר של תלמידים מרחבי הארץ עולה תועלת גדולה להוראה.

// בתי ספר ששלחו סרטים לתחרות תשע"ו

מחוז חיפה

אולפנת חמ"ד בני עקיבא סגולה, קריית מוצקין

אולפנת חמ"ד אמונה אלישבע, פרדס חנה

ישיבה תיכונית חמ"ד, קריית אתא

מחוז ירושלים

אולפנת חמ"ד בנ"ע אורות מודיעין

אמית חמ"ד נגה, בית שמש

ישיבת חמ"ד שעלי תורה, בית שמש

אולפנת חמ"ד מעלה לבונה

חמ"ד אמית בנות, מעלה אדומים

ישיבת חמ"ד קריית חינוך, בית שמש

מחוז מנח"י

תיכון חמ"ד אור תורה בנים, ירושלים

מחוז דרום

חמ"ד אמית, קרית מלאכי

תיכון חמ"ד גרוס, קרית גת

חמ"ד מקיף ב', אשקלון

מחוז התיישבות

אולפנת חמ"ד, נווה דקלים

אולפנת חמ"ד, קריית ארבע

אולפנת חמ"ד להב"ה, קדומים

ישיבת חמ"ד בנ"ע נווה שמואל, אפרת

אולפנא חמ"ד צביה, שדות נגב

אולפנת חמ"ד אוריה, גוש עציון

חמ"ד נתיבי נועם דרכא, גדרה

ישיבת חמ"ד דרך אבות, אפרת

אולפנת חמ"ד צביה, חפץ חיים

אולפנת חמ"ד פלך, קריית עקרון

חמ"ד נתיב האולפנה, ראשון לציון

צפון

חמ"ד אמי"ת, צפת

ישיבה תיכונית חמ"ד אורט, טבריה

אולפנית חמ"ד אורט, טבריה

תל אביב

תיכון חמ"ד בית וגן, בת ים

אולפנת חמ"ד נווה שרה הרצוג, בני ברק

תיכון חמ"ד ריגלר, נתניה

ישיבת חמ"ד למדעים ואמנויות בר אילן, תל אביב

אולפנת חמ"ד צביה, הרצליה

אולפנת חמ"ד אמונה לאמנויות, ירושלים

תיכון חמ"ד הימלפרב, ירושלים

תיכון חמ"ד הרטמן בנות, ירושלים

אולפנת חמ"ד צביה, ירושלים

מרכז

אולפנת חמ"ד בני עקיבא השומרון, אלקנה

אולפנת חמ"ד שלהבת, שוהם

אמית חמ"ד עמיחי בנות, רחובות

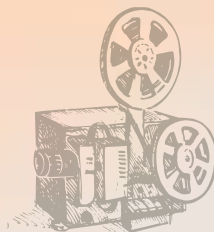
אמי"ת חמ"ד, רחובות

אולפנת חמ"ד צביה, רבבה

אולפנת חמ"ד צביה, רחובות

ישיבת חמ"ד אלישיב, לוד

אולפנת חמ"ד זבולון, ראש העין

// מעניקי הפרסים //

פרס ראשון לסרט העלילתי // מכללת הרצוג, גוש עציון

פרס ראשון לסרט התיעודי // מעלה המרכז לציונות דתית

פרס השופטים // דיגיטל ויז'ן

פרס לסרט חברתי // הקרן ע"ש בילוייה-ה מעוז לחינוך חברתי ערכי

פרס חביב הקהל // בית ספר לקולנוע, מעלה

פרס גולשי ערוץ 7 ע"ש אדיר זיק ז"ל // ערוץ 7

// ועדת שיפוט מקצועית //

גלית שפרינגוט // בימאית, יוצרת סרטים ומורה לקולנוע

דוד טאובר // במאי ועורך

מיכאל שיינפלד // סופר, ומורה לספרות

// צוות ההדרכה של לימודי תקשורת וקולנוע בחמ"ד //

אור מנחם // מדריכה ארצית להוראת קולנוע - (תאוריה)

אפרת בן ברוך-כהנא // מדריכה ארצית להוראת תקשורת וקולנוע (מעשי)

שי ולדמן // מדריך ארצי להוראת תקשורת - (תאוריה)

